
Nền Tảng Trung Lưu Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Hình ảnh những người luật sư tại Pakistan biểu tình chống đối nhà độc tài Musharraf những tuần lễ vừa qua là một biểu tượng mới cho khát vọng dân chủ và tự do của con người. Điều đặc biệt là trái với những cuộc biểu tình do nhóm trẻ hoặc sinh viên, hay quần chúng nghèo khổ trong muôn vàn những biểu tình chống đối trong lịch sử từ trước đến nay, những người luật sư của Pakistan xuống đường phản đối chính phủ là những người đứng tuổi, ăn mặc chỉnh tề, bận đồ lớn, đeo cravate như raศาล trước tòa án, chỉ khác là quàng tay nhau thách đố đám cảnh sát dàn chào.

Hình chiếu trên truyền hình những luật sư này bị đập dùi cui, bị an ninh của Musharraf nắm tay nắm chân thả lên xe cây đem đi biệt giam, tuy không gây những ấn tượng mạnh và thâm thúy như hình ảnh của người sinh viên đơn độc đứng một mình ngăn đường đoàn xe thiết giáp của cộng sản Trung Hoa tại Thiên An Môn hai mươi năm trước, nhưng đã là chứng tỏ cho một nguyên tắc mới. Là sự thành lập của giới trung lưu, như luật sư đoàn xuống đường chống đối tại Pakistan, là điều kiện tất yếu cho con đường dẫn đến tự do, dân chủ cho một xã hội nằm dưới một chế độ độc tài, dù là bất cứ hình thức nào đi nữa: quân phiệt hay độc đảng, hay cộng sản...

Điều trái khoáy cho nhà độc tài Musharraf là từ khi nắm quyền trong cuộc đảo chánh năm 1999 đến nay, giới trung lưu tại Pakistan đã gia tăng lên nhiều nhờ kinh tế phát triển ở mức 6% mỗi năm. Từ năm 2001 đến 2004, theo Ngân Hàng Thế Giới World Bank, 8 triệu người dân xứ này đã thoát khỏi cảnh nghèo đói và gia nhập giới trung lưu. Ước tính tổng số giới trung lưu của Pakistan là 10 đến 20% dân số, trong tổng số dân 160 triệu người. Một thành quả của Musharraf là đem lại thịnh vượng hơn cho dân, một phần nhờ đi với Hoa Kỳ trong cuộc chiến chống khủng bố và được viện trợ, nhưng đây cũng sẽ là đầu dây mới

nhờ cho sự sụp đổ sắp đến của nhà độc tài này. Vì giới trung lưu đều ra mặt chống đối sự kiểm chế của quân đội và thao túng hiến pháp của Musharraf và điều đó chứng tỏ khi giới trung lưu gia tăng và mạnh hơn, khao khát tự do dân chủ sẽ đến như một sự tự nhiên, tìm cách để lật đổ những áp chế của nhà cầm quyền, dù cho giới này có hưởng lợi của chế độ cai trị đến đâu đi nữa.

Thực sự con số tỷ lệ 10% đến 20% dân số của giới trung lưu Pakistan còn quá ít ỏi để thúc đẩy nhanh chóng tiến trình dân chủ cho xứ này. Những quốc gia tân tiến như Hoa Kỳ, Tây Âu, Nhật đều có giới trung lưu chiếm đa số dân chúng. Giới giàu có và giới nghèo khổ chỉ ở hai đầu, chiếm rất ít dân số. Sự vững mạnh của một quốc gia và nền tảng dân chủ lệ thuộc trực tiếp vào tỷ lệ đa số của giới trung lưu. Vì thế một khi giới trung lưu đi xuống, giới giàu gia tăng nhiều hơn và giới nghèo có thêm thành phần do giới trung lưu bị xuống cấp gia nhập trở thành giới nghèo như tình trạng hiện nay tại Hoa Kỳ, điều đó có nghĩa xã hội Hoa Kỳ đang ở trong tình trạng thoái hóa!

Lý do chính cho sự thay đổi của xã hội Hoa Kỳ với giới trung lưu sa sút, phần lớn vì chính sách của chính quyền Bush hiện tại. Luật thuế má từ khi Tổng Thống Bush lên cầm quyền đã tạo cho giới giàu có hưởng lợi nhiều, trong khi giới trung lưu hay nghèo không được gì lại còn có phần đi xuống! Không gì quái đản hơn là khi những CEO của các công ty lớn kiếm hàng vài trăm triệu Mỹ Kim một năm lại đóng thuế quá ít không tương xứng, trong khi giới trung lưu hay giới nghèo vẫn đóng thuế dài dài! Như gần đây những tố cáo về các công ty gọi là private equity như công ty Blackstone Group, mới ra public hồi đầu năm, đem lại lợi cho các người sáng lập chủ nhân và ban giám đốc công ty này hàng tỷ Mỹ Kim, nhưng chỉ đóng thuế có 15% vì một kẽ hở của luật thuế! Như thế kiếm cả tỷ Mỹ Kim nhưng đóng thuế về tỷ lệ còn ít hơn cả những lao công làm đường hay nhân công tiệm ăn rửa chén!

Một biện minh của phe bảo thủ Cộng Hòa kể từ thời Tổng Thống Reagan về chuyện giảm thuế cho người giàu là nhờ cắt thuế, giới giàu mới đầu tư nhiều hơn làm phát triển kinh tế chung và sau cùng sẽ đem lại lợi cho giới trung lưu và giới nghèo nhờ sự đầu tư này. Lý thuyết kinh tế này được gọi là supply side economics, hay còn gọi là trickle down, tức nhỏ giọt từ dân giàu xuống dân nghèo hưởng ơn mưa móc! Một kinh tế gia thời Reagan nổi tiếng với lý thuyết này là Laffitte, đã tạo ra một biểu đồ chứng minh là cắt thuế sẽ đem lại lợi tức cho chính phủ nhiều hơn, vì đầu tư gia tăng do dân giàu hưởng lợi có tiền nhiều hơn để làm ăn và sau cùng sẽ đóng thuế nhiều hơn! Nhưng lý thuyết này đã bị chứng minh là không có căn bản thực tiễn và bị phủ nhận! Tuy nhiên nhiều dân bảo thủ trong chính quyền Bush vẫn là những đệ tử trung thành của lý thuyết được coi là kinh tế ma mị voodoo economics này và vẫn tiếp tục tìm cách thực hành!

Chứng minh cụ thể cho sự sai lầm của lý thuyết kinh tế trên là trường hợp của những xã hội các xứ vùng Scandinavia như Thụy Điển, Đan Mạch, Na Uy, Phần Lan. Các quốc gia này có tỷ lệ thuế cho người giàu rất cao, lên đến 80-90% khi qua một giới hạn nào đó. Điều đó có nghĩa khi đã kiếm tiền qua mức của giới trung lưu, nếu kiếm thêm được 100 đô la, sẽ phải đóng thuế cho chính phủ 80 hay 90 đô la, không còn được bao nhiêu cho riêng mình! Như vậy không ai muốn làm giàu kiếm tiền quá nhiều, vì sẽ đóng thuế gần hết. Điều này nếu theo lý thuyết kinh tế supply side của giới bảo thủ Hoa Kỳ sẽ làm kinh tế ngưng trệ vì không ai muốn làm việc kiếm tiền nhiều hơn. Nhưng sự thật kinh tế vùng Scandinavia rất mạnh và xã hội thịnh vượng, ổn định với hầu hết dân chúng thuộc thành phần trung lưu, không có hay có rất ít không đáng kể số người quá giàu hay quá nghèo ở hai cực của xã hội. Các xứ này được coi như có văn minh cao độ, an ninh xã hội vào bậc nhất, người dân nào cũng được đảm bảo từ lúc sinh đến khi xuống lỗ! Điều

này trái ngược hẳn với xã hội Hoa Kỳ hiện nay khi ngay vấn đề bảo hiểm sức khỏe cho thấy hơn 40 triệu người dân hoàn toàn không có!

Với xã hội gần như hoàn toàn chỉ có giới trung lưu, các xứ Scandinavia có thể coi như ở mức hàng đầu của tự do dân chủ và ổn định xã hội bậc nhất của thế giới. Điều này cho thấy tạo được một đa số dân chúng nằm ở mức trung lưu là điều kiện ắt có và đủ để tiến tới thể chế dân chủ và tự do cho xã hội, cũng như tạo được thịnh vượng và an sinh cho quần chúng.

**

Nhìn sang vùng đất Á Châu trong đó có quê hương Việt Nam, những phát triển kinh tế trong vòng hai thập niên gần đây cho thấy sự hình thành của giới trung lưu đã bắt đầu xuất hiện tại các xứ ven vùng Thái Bình Dương. Tại Trung Hoa, hơn 200 triệu người đã nhờ phát triển kinh tế thoát ra khỏi cảnh nghèo đói và gia nhập thành phần trung lưu. Đây là một kỳ lục cho lịch sử, vì chỉ trong một thời gian tương đối ngắn khoảng hai mươi năm, chưa bao giờ nhiều người đến thế ra khỏi giới nghèo để trở thành trung lưu.

Số người thuộc thành phần trung lưu tại Việt Nam cũng đã gia tăng nhiều trong khoảng mười năm nay nhờ sự phát triển gia tăng ở mức 8-10% mỗi năm. Tuy nhiên tại Việt Nam cũng như Trung Hoa, tỷ lệ của giới trung lưu so với toàn thể dân chúng cũng chưa lên đủ đến mức hơn 50% để tạo ra những thay đổi xã hội lớn và nhanh chóng hơn. Đây là lý do tại sao thể chế tư bản chuyên chế với độc đảng cai trị vẫn còn tồn tại tại hai quốc gia. Ngoài ra sự phát triển cũng chỉ đến tại vùng thành thị. Tại nông thôn và những vùng hẻo lánh, sự phát triển không đều hay yếu kém và số dân nghèo vẫn chiếm đa số.

Trong khi đó nạn tham nhũng đã tạo ra một thành phần thiểu số giàu có quá mức và gây ra cách biệt giàu nghèo quá đáng như tại Việt Nam hiện nay. Đây chính là ngăn trở lớn lao nhất cho sự hình thành của đa số trung lưu tại Việt Nam, khi tham

những, hối lộ trở thành sự thông thường trong mọi dịch vụ và ăn sâu vào đời sống mỗi ngày của mọi người dân. Chỉ khi nào Việt Nam có được hình thức pháp trị đúng đắn, tiêu diệt được tham nhũng đã ăn sâu vào mọi tầng lớp và tạo được những cơ hội tiến thân công bằng cho mọi người dân, khi đó với phát triển kinh tế gia tăng mạnh hơn, tầng lớp trung lưu mới hội đủ động năng để thay đổi xã hội và đưa quê hương đến tự do và dân chủ và góp mặt với các quốc gia tân tiến khác trên toàn cầu.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

<http://www.nguyendinhphung.com/>